

RDA 2020 - fremtidig dansk tilgang

Slutindstilling fra Bibliografisk Råd til Slots- og Kulturstyrelsen

Udgør Bilag 5 af referat af møde i Bibliografisk råd
16. december 2019

RDA 2020 - fremtidig dansk tilgang.

Slutindstilling fra Bibliografisk Råd til Slots- og Kulturstyrelsen.

Da RDA i sin nye version, der bliver hovedversionen ultimo 2020, er radikalt ændret i forhold til den version af RDA, der hidtil har været udgangspunkt i det danske RDA-arbejde, anbefaler Bibliografisk Råd følgende konkrete tiltag:

- En række af de valg og anvisninger, der fremgår af den tidligere udarbejdede profil fra 2017, holder fortsat og vil kunne indarbejdes som profil til 2020-udgaven, men samtidig vil det være nødvendigt med en gennemgang af det nye RDA og yderligere arbejde med en dansk profil.
- RDA bliver nu mere rammesættende end konkret anvisende, hvilket stiller os friere. BIR anbefaler derfor:
 - at Danmark i en række tilfælde vælger at fravige RDA og fortsætte med implementerede gode danske forenklinger fremfor at genindføre gamle regler, som ingen har savnet - blot fordi disse regler fortsat fremgår af RDA. (Eksempler: *gengivelse af stavefejl i noter fremfor beskrivelse, mulighed for at forkorte forlagsnavne som nu*). at Danmark revurderer og tilpasser profilen efter de seneste ændringer i RDA i de tilfælde, hvor andre løsninger nu er blevet mulige og giver bedre mening i en dansk sammenhæng. (Eksempel: *undlade at citere førstnævnte ophav*).
 - at Danmark de steder, hvor nødvendig vejledning er udeladt i den nye version, tilføjer en dansk vejledning og danske eksempler.
- Vi vurderer, der er behov for en almen dansk introduktion til RDA's referenceramme og en relativ kort praktisk dansk introduktion til, hvordan man kan arbejde med regelsættet i det tekniske miljø der pt. er det gængse, - på et niveau hvor den almindelige katalogisator kan være med.

Det endelige omfang af ovenstående danske tilpasning af regelsættet foreslås vurderet på baggrund af en indfletning af den udarbejdede danske profil i den nye version.

Ovenstående anbefalinger vil kaste en del opgaver af sig og samtidig har ingen lande endnu implementeret den nye version i praksis. BIR anbefaler derfor:

- En gradvis implementering, hvor der startes med at realisere autoritetsbasen VERA og basere indholdet i VERA på RDA-regler. Det vil give os grundlaget for det fremtidige ønskede skift af datamodel. Et behov erkendt i mange år, som er en forudsætning for at forløse det fulde potentiale i RDA.
- Dernæst overgang til RDA for manifestationer. Man vil her med fordel kunne afvente hvordan andre lande lægger deres profil fremfor at være "first movers".

Ovenstående implementeringsovervejelser betyder, at man ikke behøver at færdiggøre danske tilpasninger af alle RDA-kapitler samtidig.

RDA's udvikling siden dansk beslutning om overgang til RDA

RDA har de seneste 2 år været igennem en revision, der i praksis er færdiggjort i 2019 og bliver gældende pr. 15.12.2020. Revisionen har navnet *3R – project* (The RDA Toolkit Restructure and Redesign (3R)). I første omgang var planen en modernisering af *RDA Toolkit* fra en boglignende facon til et moderne webværktøj samt en indholdsmæssig tilpasning fra FRBR-modellerne til den nyligt konsoliderede IFLA-LRM-model. Men det er endt med langt mere omsiggribende ændringer.

RDA består i sin nye version af en række indledningskapitler, der har til formål at sætte en forståelsesmæssig ramme om RDA. Disse kapitler henvender primært sig til personer, der er mere end almindeligt velbevandede i teoretiske referencemodeller og de teknologier, der skal forme den semantiske web.

I indledningskapitlet *Ressource Description* anføres, hvad der minimum skal til, for at man kan sige, der er tale om en RDA-beskrivelse. Det bredere begreb *core* (= obligatorisk) forventes pt. at udgå.

Ud over indledningskapitlerne er der som hidtil kapitler, der beskriver de enkelte entiteter. Dette er gjort overordnet og fra en menu kan man så i alfabetisk rækkefølge klikke sig videre til de enkelte elementer, der er relevante for entiteten og herunder nu også de relationer, der er mellem entiteten og andre entiteter. Nummerering af reglerne er ophørt. Dvs. at et logisk work-flow ikke længere kan følges gennem reglerne og fungere som en grundlæggende struktur – alt er løsrevne dataelementer og relationer.

De enkelte elementer kan som hovedregel registreres som enten ustrukturerede data, strukturerede data, en identifier eller en IRI (Internationalized Resource Identifier). I nogle tilfælde er en registreringsmetode udelukket for elementet; i andre tilfælde kan alle fire registreringsmetoder være en mulighed (fx date of work). Under de enkelte registreringsmetoder kan der endvidere være en stribe forskellige måder at registrere på.

Generelt betyder ovenstående ændringer, at RDA i sin nye form fremstår mere teoretisk og rammeagtig og mindre direkte anvisende. Katalogisator vil samtidig opleve, at det er svært at orientere sig, vide om man får alt med og vide hvordan det skal med.

Afslutning

Da Danmark ikke har implementeret RDA inden konsekvenserne af den nye version af RDA var kendte, har det i sagens natur betydet at den danske RDA implementering skal ske ud fra den nye RDA version:

- Vi har behov for regler, der understøtter en modernisering af den nuværende datamodel og giver os et regelsæt for relevante entiteter, som vi i dag mangler. Jo længere tid et skifte tager, jo flere mangler og inkonsekvenser vil katalogisatorer møde i deres dagligdag.
- Det nuværende danske regelsæt er baseret på AACR2, der er afløst af RDA. Det danske regelsæt er forældet og må nødvendigvis erstattes. De nuværende regler har fortsat rod i kortkatalogens tænkning og er over 20 år gammelt. Det er hverken på højde med IFLA's referencemodeller for data eller nutidens og fremtidens teknologi.
- Overgangen til RDA forenkler dataudveksling med udlandet, der i stigende grad anvender RDA.
- Som det er nu, produceres data som til en kortkatalog, hvorefter der bruges ressourcer på maskinelt at få registreringerne til at fremstå, så de kan præsenteres i en værksammenhæng. Ny datamodel vil bringe fremstilling og efterfølgende brug af data i en værksvisningssammenhæng på linje. At producere data som de bruges i dag må være det rationelle. De relationer, RDA giver mulighed for at udtrykke, må forventes at være basis for en fornyelse af grænseflader hen mod en mere eksplorativ præsentation.

Da BIR oprindeligt besluttede at anbefale en overgang til RDA og udarbejdelse af en dansk profil, var det med den erklærede målsætning, at profilen skulle følge RDA tæt og man derfor også måtte acceptere eventuelle umiddelbart u hensigtsmæssige ændringer i forhold til nugældende danske regler. I lyset af de ændringer der er sket med RDA i mellemtiden (fra konkret anvisende til rammesættende) vurderer BIR, at en mere pragmatisk dansk tilgang end hidtil vil være at anbefale.

Vedtaget af Bibliografisk Råd ved møde 16. december 2019.